

Sbírka zákonů a nařízení státu československého.

Částka XXIV.

Vydána dne 4. března 1920.

Obsah: Čís. 118. Zákon o hospodaření na zabraném majetku pozemkovém.

Čís. 118.

Zákon ze dne 12. února 1920

o hospodaření na zabraném majetku pozemkovém.

Po rozumu § 6 zákona ze dne 16. dubna 1919, č. 215 Sb. z. a n., vydávají se o následcích porušení povinnosti řádného hospodaření na majetku státem zabraném, avšak dosud nepřevzatém, jakož i o povinnostech a ochraně osob zaměstnaných na majetku tom, tato ustanovení:

§ 1.

Řádným hospodařením ve smyslu tohoto zákona rozumí se vynaložení veškeré péče, práce i nákladů nutných k tomu, aby ze zabraného majetku dosaženo bylo výtěžků hospodářských, úměrných jeho povaze a jakosti, a majetek sám se vším svým příslušenstvím byl udržován stále v dobrém stavu a neztencený.

§ 2.

K udržování majetku v dobrém stavu náleží zejména:

1. Potřebné opravy a investice na budovách, zařízeních a jejich příslušenství, též tehdy, aby se předešlo větším opravám a investicím,

2. nutné přestavby a novostavby hospodářských a obytných budov, provozoven a závodů, ať již nutnost přestavby nebo novostavby nastala požárem anebo sešlostí, nebo při obytných budovách zaměstnancův nedostačitelností po stránce zdravotní,

3. opravy, doplňování a podle rozsahu a způsobu hospodářství nutné rozmnožování mrtvého i živého zařízení,

4. znovuzřízení plotů, zdí a jiných ohrad, udržování a obnovování mezníků, jestliže dosavadní taková zařízení svému účelu více nestačí,

5. vysazování ovocných stromův ušlechtilého druhu na místě stromů zahynulých a pokračování v započatém vysazování ovocných zahrad a stromořadí,

6. čištění rybníků, nádrží a vodotečí, opravy a znovuzřízení hrází, splavův a jiných vodních zařízení, udržování soukromých vodovodů,

7. udržování melioračních zařízení, pokračování v započatých již pracích melioračních a ve stavbách nutných soukromých čest polních a les-

ních, nastalo-li přerušení těchto prací teprve po 1. srpnu 1914 pro válku,

8. vedení řádných knih o příjmech a vydáních naturálních, jakož i výkazův o mrtvém a živém zařízení a stavu majetku a fondů,

9. bezpečné uložení a náležité opatrování archivů, registratur, příručních spisoven a správních knihoven, vyjímajíc věci čistě rodinné.

§ 3.

Další povinnosti osob hospodařících na zabraném majetku jest dostatečně zajistiti pensijní a jiné zaopatřovací požitky ať činných, ať pensionovaných zaměstnanců, kteří pouze se zřetelem na smlouvu, na svůj věk anebo již nastalé pensionování nebyli podrobeni zákonné povinnosti pensijního pojištění, zvláště zřízenými fondy a dotacemi fondů samostatně účetně vykazovaných, stejně pak zajistiti dary z milosti poskytované pravidelně bývalým zaměstnancům a pozůstalým jejich, anebo na statku poškozeným osobám a jejich pozůstalým.

§ 4.

(1) Osoby, hospodařící na zabraném lesním majetku, jsou povinny hlásiti do 14 dnův od uzavření prodeje pozemkovému úřadu každý prodej dříví, vyjímajíc drobný prodej místní, a připojiti k oznámení opis tržové smlouvy a prodejních podmínek. Prodeje řádně neohlášené a nedoložené opisem smlouvy jsou neplatny.

(2) Pozemkovému úřadu jest vyhrazeno do 14 dnův ode dne ohlášení prohlásiti prodej za neplatný, odporuje-li řádné těžbě lesní, neb obmezuje-li právo státu, vyplývající ze záborového zákona.

§ 5.

(1) Prováděním dozoru na hospodaření na zabraném majetku pověří pozemkový úřad osoby odborně vzdělané a zvláště důvěryhodné.

(2) Úředníci smluvní buďte vzati ve slib ihned při nastoupení služby u pozemkového úřadu.

(3) Organové dozorcí služby, ať jsou úředníky státními nebo smluvními, požívají ve výkonu svého úřadu ochrany osob úředních ve smyslu trestních zákonů.

(4) Dozorčí osoby jsou povinny zachovávat úřední tajemství, jež týká se také vědomostí, získaných při výkonu dozorcí služby.

(⁵) Při výkonu služby jsou povinny na požádání vykazati se legitimací pozemkového úřadu.

(⁶) Politické úřady I. stolice a orgány bezpečnostní jsou povinny poskytnouti jim na jejich žádost k výkonu služby potřebnou pomoc.

§ 6.

(¹) Osoby dozorčí mají právo prohlédnouti veškerý zabraný majetek, jeho příslušenství a zařízení a za tím účelem vstoupiti také do všech stavení neb uzavřených míst, nebo dáti sobě je otevřítí za přítomnosti zástupce obce nebo politického úřadu, jestliže osoba na majetku hospodařící neb její zástupce nejsou přítomni a nelze jich v přiměřené době přivolati. Mohou nahlédnouti do veškerých knih a záznamův o vedení hospodářství, činiti sobě výpisy a žádati za tím účelem předložení jejich. Osoby, hospodařící na majetku, a jejich zástupci jsou povinni dáti dozorčím osobám žádaná vysvětlení a vyjádření.

(²) Těchto práv použijtež osoby dozorčí jen, pokud je toho zapotřebí k řádnému výkonu dozoru.

(³) Vědomostí, získaných při výkonu dozorčí služby, nesmí býti užito k účelům daňovým.

§ 7.

(¹) Osoby hospodařící na zabraném majetku, jejich zaměstnanci, zmocněnci a jiní zástupci jsou povinni pod následky, uvedenými v § 25 tohoto zákona, služební výkony dozorčích osob umožniti a účinně podporovati, všechny dotazy jejich přesně, úplně a podle nejlepšího vědomí správně zodpověděti.

(²) Stejně jest povinností všech zaměstnanců na zabraném majetku hlásiti na vybídnutí dozorčí osobě závady, jež mohou hodnotu majetku zabraného podstatně zmenšiti nebo dosažení průměrné a povahou pozemkův odůvodněné sklizně ohroziti.

§ 8.

(¹) Dozorčí osoba uloží na místě samém písemně osobě, hospodařící na zabraném majetku, nebo jejímu zástupci, by provedli opatření, jež ona uzná za bezodkladně nutná pro řádný chod hospodaření, nebo za potřebná pro zabezpečení výživy lidu.

(²) Nemá-li dozorčí osoba, komu by opatření ta uložila, jest oprávněna provésti je na účet osoby hospodařící a podle potřeby na její náklad ustanoviti vhodnou osobu, by dohlédala ku provedení jejich.

(³) Stejně právo přísluší osobě dozorčí, jestliže osoba hospodařící na zabraném majetku, nebo její zástupce, odepře převzítí písemné nařízení nebo je provésti.

(⁴) Písemné nařízení budiž uloženo v obou případech u obecního úřadu pro hospodařící osobu.

§ 9.

(¹) Do nařízení osoby dozorčí podle § 8 jest dovolena stížnost k pozemkovému úřadu do 14 dnův ode dne doručení písemného nařízení neb uložení jeho u obecního úřadu.

(²) Tato stížnost nemá odkladného účinku.

§ 10.

(¹) Ostatní opatření, nutná k zabezpečení řádného hospodaření na zabraném majetku, nařídí pozemkový úřad, poskytna dříve příležitost osobě, hospodařící na zabraném majetku, nebo zástupci, aby se o nich vyjádřila.

(²) V případech důležitějších může pozemkový úřad vyšetřiti stav věci na místě samém svými odbornými úředníky nebo znalci.

§ 11.

(¹) Zjistí-li dozorčí osoba (§ 8) nebo pozemkový úřad (§ 10) hrubé opomenutí nebo přestoupení zásad řádného hospodaření, stíhají náklady výkonu dozorčí služby a šetření na místě samém osobu, hospodařící na zabraném majetku.

(²) Náklady ty vyměřuje a vymáhá pozemkový úřad exekucí politickou nebo soudní.

§ 12.

(¹) Pozemkový úřad nařizuje trvalý dozor, a pokud tento nedostačuje, nebo nelze od něho očekávati žádoucího výsledku, uvalí na majetek zabraný úřední správu:

1. je-li osoba, hospodařící na něm, tam trvale nepřítomna, aniž zanechala tam svého zástupce,

2. jestliže osoba sama, ani její vedoucí úředník neosvědčují způsobilost řídití a zajistiti řádné hospodaření a neustanoví-li v přiměřené lhůtě, určené k tomu pozemkovým úřadem, schopného odborníka,

3. jestliže hospodařící osoba opětovně hrubě poruší zásady řádného hospodaření nebo nedbá ustanovení tohoto zákona, zejména §§ 4, 21, 22,

4. jestliže převzetí do správy vyžaduje nutného zabezpečení zásobování lidu potravinami a jinými předměty potřeby, a pozemkovému úřadu byl učiněn návrh od příslušného úřadu,

5. jestliže nastaly vinou osoby hospodařící nebo její správy mzdové a pracovní spory, jež ohrožují vážně řádné hospodaření.

6. dá-li pozemkový úřad výpověď osobě hospodařící po rozumu § 13 záborového zákona, a může-li zavedení úřední správy podstatně ulehčiti převzetí zabraného majetku nebo zabrániti, by zařízení nebylo zavlečeno.

(²) Dříve než pozemkový úřad uvalí trvalý dozor neb úřední správu na zabraný majetek lesní, vyžádá si posudek ministerstva zemědělství.

§ 13.

Trvalým dozorem rozuměti je stálý dohled na hospodaření, prováděný úředníkem nebo zmocněncem pozemkového úřadu. Jinak platí o trvalém dozoru pravidla §§ 5 až 11.

§ 14.

(1) Ustanovením úřední správy přechází správa a vše, co se správou majetku souvisí, zejména tedy zpeněžení plodin, surovin, výrobků a pod., uzavírání a rozvazování pachtů, služebních a námezdních smluv a pod. v mezích platných zákonů na úředního správce, ustanoveného pozemkovým úřadem (§ 17, odst. 2).

(2) Ustanovením úřední správy nabývá pozemkový úřad ze zákona všeobecného zmocnění k zastoupení majetku podrobeného úřední správě.

§ 15.

(1) Pozemkový úřad pověří úřední správou schopné a odborně vzdělané osoby.

(2) O úředních správcích platí obdobně ustanovení § 5.

(3) Úřední správce jest povinen hospodaření osobně a zpravidla na místě samém řídit. K tomu účelu přísluší jemu na statku byt a ostatní naturální požitky, přiměřené jeho postavení.

(4) Úřední správce jest povinen složit každoročně pozemkovému úřadu účty o veškerém svém hospodaření.

§ 16.

(1) Z výtěžku správy platí úřední správce náklady úřední správy, vyměřené pozemkovým úřadem, a ostatní výdaje správy majetku, jmenovitě tedy veřejné dávky a daně, pachtovné, úrazové a nemocenské pojištění, platy a dotace a dary podle § 3, úroky neb anuity z pohledávek hypotečních a pod., slušné výživné vlastníku (uživateli, pachtýři), pak náklady podle §§ 2 a 3; čistý výnos každoročně vykázaný ve vyúčtování, schváleném pozemkovým úřadem, budiž vydán oprávněné osobě, pokud ho není potřeba k zajištění řádného chodu hospodářství v příštím hospodářském roce, a pokud tomu neodporují jiná zákonná ustanovení.

(2) Exekucí vnucená správa může postihnouti pouze čistý výnos, jehož podle předchozího odstavce mělo by se dostat oprávněnému.

§ 17.

(1) Osoba, hospodářící na majetku podrobeném úřední správě, nesmí se místiti do služebních výkonův úředního správce, ani jinak do správy majetku podrobeného úřední správě, pod následky § 25, je však oprávněna sama nebo svým důvěrníkem přihlížeti k vedení její, nahlížeti do knih, účtův a jiných výkazův o vedení správy, súčastniti se poradným hlasem při zpeněžení plodin, surovin, výrobků a pod., při nakupování a prodeji živého zařízení a t. p. Pozemkový úřad může uložit této osobě, by ustanovila sobě jiného důvěrníka, má-li proti dosa-
vadnímu důvěrníku vážné námítky.

(2) Ide-li o uzavření kolektivních smluv se zaměstnanci nebo služebních smluv trvalého rázu, jest povinen úřední správce vyžádati si vyjádření

vlastníka (uživatele, pachtýře) nebo jeho důvěrníka. Stejně platí, má-li býti uzavřen anebo rozvázán pachtovní poměr hospodářského celku (dvoru, statku), mají-li býti zlepšeny požitky pachtistů zabraného majetku, nebo podniknuty investice většího rozsahu a značnějších nákladů.

(3) Je-li několik osob hospodářících na zabraném majetku, může vykonávati práva, uvedená v paragrafu tomto, pouze osoba jedna (spoluvlastník, spoluživatel, důvěrník).

§ 18.

(1) Pozemkový úřad zruší úřední správu, jestliže činností její dosaženo bylo účelu sledovaného uvalením správy, nebo jestliže odpadl důvod její, a je-li v obou případech záruka, že bude trvale řádně hospodařeno i po zrušení úřední správy, a že důvod uvalení úřední správy nebude se opěťovati, neb osoba hospodářící nezavdá novou příčinu k uvalení její.

(2) Zrušuje úřední správu, může pozemkový úřad naříditi, aby úřední správce zůstal ještě nejdéle tři měsíce na svém místě a dohlížel na hospodaření a provedl konečné súčtování (§ 16).

(3) Po schválení konečného vyúčtování pozemkovým úřadem budiž také peněžní hotovost správy odevzdána oprávněnému, neodporují-li tomu jiná zákonná ustanovení.

(4) Fondy podle § 3 musí býti uloženy se sirotčí jistotou a vázány (vinkulovány).

§ 19.

(1) Ustanovení tohoto zákona o správách úředních platí též o vnucených správách, uvalených na zabraný majetek na základě nařízení ze dne 18. června 1919, č. 341 Sb. z. a n., a ze dne 24. října 1919, č. 570 Sb. z. a n.

(2) Uvalení úřední správy poznamenají soudy k návrhu pozemkového úřadu v knihách veřejných.

§ 20.

(1) Náklady, spojené s trvalým dozorem a s úřední správou, postihují osobu hospodářící na zabraném majetku, vyjmaťic peněžní požitky úředního správce v případě § 12, č. 6.

(2) Náklady tyto vyměřuje pozemkový úřad a vymáhá je politickou nebo soudní exekucí.

§ 21.

Pozemkový úřad dohlíží, by řádně upraveny byly mzdové a pracovní poměry zemědělských a lesních zaměstnanců zabraného majetku a zajištěny byly jejich požitky při nemoci, invaliditě a stáří jak podle zvláštních zákonů k tomu vydaných, tak i podle zvláštních úmluv mezi zaměstnanci a zaměstnavateli. Tímto dohledem není nijak dotčena příslušnost jiných úřadů k urovnávání mzdových a pracovních sporů mezi zaměstnanci a zaměstnavateli. Stejně pozemkový úřad dohlíží, aby provedeno bylo zlepšení požitků pachtistů zabraného majetku, úměrné jeho výnos-

nosti. Je-li zabraný majetek v úřední správě, platí o úpravě poměrů zaměstnancův a požitků pen-
sistův ustanovení § 17, odst. 2.

§ 22.

(1) Protože plnil povinnosti, jež ukládá tento zákon, nesmí býti zaměstnanec ze služby na za-
braném majetku přeložen anebo propuštěn ani ze
zajištěného postupu neb zvýšení svých požitků
vyloučen. Domnívá-li se zaměstnanec, že z tohoto
důvodu byl přeložen, vypovězen, v postupu opo-
menut anebo na svých požitcích zkrácen, má
právo stěžovat si s odkladným účinkem do 14
dnův u politického úřadu I. stolice kolku prostým
podáním. Úřad rozhodne, vyšetří věc a vyslechna
obě strany. Z rozhodnutí tohoto úřadu lze se od-
volat oběma stranám do 14 dnův od doručení
k nadřízenému politickému úřadu, jenž rozhodne
konečně.

(2) Stejná ochrana přísluší těm zaměstnan-
cům, kteří jednali v duchu tohoto zákona, dříve
než počal působiti.

§ 23.

Dopustí-li se zaměstnanec na zabraném ma-
jetku, zodpovědný za hospodaření, hrubého za-
nedbání povinností řádného hospodaření, nebo
přestoupí-li ustanovení tohoto zákona, může po-
zemkový úřad uložit zaměstnavateli, by služební
poměr rozvázal pod následky § 12 tohoto zákona.
Tento příkaz pozemkového úřadu platí jako zá-
konný důvod, aby služební poměr předčasně mohl
býti rozvázán.

§ 24.

(1) Pokud na zabraném majetku nebo jeho
části hospodáří osoby v důsledku pachtovního
poměru, jest povinen pachtýř, jemuž pacht došel
a nebyl prodloužen, nebo jehož pacht byl před-
časně rozvázán, přenechat za obecnou cenu pro-
pachtovateli (vlastníku, uživateli, úřední správě)
k vyzvání pozemkového úřadu na propachtova-
ném majetku vlastní živé i mrtvé zařízení, pokud
ho sám nepotřebuje pro své vlastní hospodářství
nebo pro hospodářství nově spachtované. Vy-
zvání musí se státi nejpозději jeden měsíc před
skončením pachtovního poměru. Do vyzvání po-
zemkového úřadu přísluší pachtýři právo stíž-
nosti do 14 dnů k okresnímu soudu, v jehož ob-
vodu majetek neb větší jeho část leží. Soud vy-
slechna strany a podle potřeby znalce rozhodne
o stížnosti v řízení nesporném. Rozhodnutí okres-
ního soudu jest konečné.

(2) O převzatém zařízení sepíše se inventář,
a nedohodnou-li se strany na ceně, vyšetří se
obecná cena jeho na žádost některé ze stran soud-
ním odhadem v řízení nesporném.

(3) Útraty soudního odhadu stíhají obě strany,
každou jednou polovicí, je-li cena nabídnutá pro-
pachtovatelem pachtýři stejná nebo vyšší než

odhad soudní, v ostatních případech stíhají útraty
odhadu propachtovatele.

§ 25.

(1) Kdo, jednáje proti tomuto zákonu, zne-
možní nebo pozdrží výkon dozorčí služby, nebo
misí se do úředních výkonů úředního správce,
nebo zodpoví vědomě nesprávně nebo neúplně
dotazy dozorčího úředníka, nebo neprovede na-
řízená opatření, potrestán bude politickým úřa-
dem I. stolice peněžitou pokutou do 50.000 K
nebo trestem vězení do jednoho měsíce.

(2) Do nálezu o trestu dovolena je stížnost
s odkladným účinkem do 14 dnů k nadřízenému
politickému úřadu, jenž rozhoduje konečně.

(3) Těmito trestními ustanoveními není nijak
obmezeno soudní stíhání osob, provinivších se
podle všeobecného trestního zákonníka.

§ 26.

Učiní-li opatření nebo rozhodnutí ve smyslu
tohoto zákona obvodová úřadovna, nebo komise
pozemkového úřadu, platí o stížnosti do rozhod-
nutí neb opatření toho — ustanovení § 8, odst. 2.
zákona ze dne 11. června 1919, č. 330 Sb. z. a n.

§ 27.

Platnosti pozbývají pravidla nařízení ze dne
31. ledna 1918, č. 37 ř. z., nařízení vlády repu-
bliky Československé ze dne 18. června 1919,
č. 341 Sb. z. a n., a ze dne 24. října 1919, č. 570
Sb. z. a n., pokud příčí se tomuto zákonu.

§ 28.

Zákon tento nabývá účinnosti dnem vy-
hlášení.

Provésti tento zákon náleží veškerému mi-
nisterstvu.

T. G. Masaryk v. r.

Tusar v. r.

Švehla v. r.

Sonntág v. r.

Dr. Beneš v. r.

Dr. Franke v. r.

Hampl v. r.

Dr. Winter v. r.

Klofáč v. r.

Habrman v. r.

Staněk v. r.

Dr. Heidler v. r.

Prášek v. r.

Dr. Veselý v. r.,

jako ministr spravedlnosti a v zastoupení nepři-
tomného ministra pro sjednocení zákonodárství
a organizace správy v Československé republice.

Houdek v. r.,

jako ministr pro zásobování lidu a v zastoupení
nepřítomného ministra veř. zdravotnictví a tě-
lesné výchovy.